

Vybrané projekty Dejepisnej olympiády v školskom roku 2019/2020 - kategória B

1. „*Odkaz Milana Rastislava Štefánika*“
2. „*Významné osobnosti v národných alebo regionálnych dejinách činných v období prvej svetovej vojny alebo pred jej začiatkom, resp. v prvých rokoch existencie Československej republiky*“

Anotácia: Dejiny vnímame ako sled udalostí, z ktorých každá ovplyvní život aktuálnej generácie. Historici, kronikári či bežní ľudia vo svojich spomienkach s odstupom času zvyčajne nezaznamenávajú obyčajné dni a roky, ale práve také, ktoré boli niečím výnimočné. V pozitívnom alebo negatívnom význame. Tak ako historiografie všetkých krajín, aj slovenská venuje pozornosť významným osobnostiam. Niekedy len pri jubileách, v iných prípadoch trvalejšie. Stálicami u nás sú Anton Bernolák a jeho spolupútnici, alebo Ľudovít Štúr a štúrovci, ale aj organizátori národného hnutia v 19. a odboja v 20. storočí.

V dejinách poznáme osobnosti, ktoré aktívne vstupovali do celospoločenského diania, (politického, hospodárskeho, vedeckého, kultúrneho života spoločnosti), prichádzali s novými ideami, zohrávali viac či menej výraznú úlohu. Ich skutky a názory sú zaznamenané historikmi, spisovateľmi, politikmi. V školskom dejepise sa o nich učíme, píšeme sa o nich knihy, natáčajú filmy a pod.

Vláda Slovenskej republiky vyhlásila rok 2019 a 2020 za „**Rok Milana Rastislava Štefánika**“ (4. mája 2019 uplynulo 100 rokov od tragickej smrti M. R. Štefánika a 21. júla 2020 si pripomenieme 140. výročie jeho narodenia). Je to príležitosť opäť si pripomenúť nielen dielo výnimočnej osobnosti, ale hlavne pozrieť sa na súvislosti a nové kontexty jej vnímania v dejinách a v súčasnosti.

Médiá venovali a venujú pozornosť životu a mnohorakému pôsobeniu generála Štefánika. V mnohých mestách sú jeho pomníky, po Štefánikovi sú pomenované ulice, inštitúcie, školy, letisko, ale aj vojenské jednotky a partizánske oddiely v druhom odboji.

Výstupným projektom je **spracovanie odkazu M. R. Štefánika** – politika, cestovateľ, astronóm, fotograf, jedného zo zakladateľov vojenskej meteorológie, vojenského letca, generála, zakladateľa československého štátu, prvého československého ministra vojny. Projekt je možné zamerať na vybrané životné obdobie, na vybranú pracovnú činnosť, na jeho súkromný a spoločenský život, na analýzu jeho rozhodnutí v súdobej domácej a zahraničnej tlači, na postoje k nemu v jednotlivých dejinných obdobiach (medzivojnová Československá republika, Slovenský štát, komunistické Československo, Slovenská republika po roku 1993, súčasnosť).

Alternatívnym a rovnako dôležitým projektom je spracovanie inej osobnosti našich dejín, ktorá ovplyvnila národné alebo regionálne dejiny v prvých dvoch desaťročiach 20. storočia. Na základe rozboru podkladov a materiálov (vedecké štúdie, novinové články, miestne kroniky, fotografie - portrét, rodinné fotografie, rodný dom, hrob a pod.) je projekt odkazom na život, skutky, diela vybranej osobnosti.

Literatúra:

- KŠIŇAN, Michal : Milan Rastislav Štefánik. Vydavateľstvo CPRESS, Bratislava 2012
- MICHÁLEK, Slavomír : Muži diplomacie. Slováci na významných postoch zahraničnej služby. Vydavateľstvo Spolok Martina Rázusa 2018
- MLČÚCHOVÁ, Lenka : Milan Rastislav Štefánik Kreslený príbeh rodáka z Košarísk. Vydavateľstvo Blue Angel 2019
- BANÁŠ, Jozef : Prebijem sa! Štefánik. Muž železnej vôle. Vydavateľstvo Ikar, Bratislava 2018
- VÁROŠ, Milan : Posledný let generála Štefánika, Obzor, n. p., Bratislava 1991
- JURÍČEK, Ján : Milan Rastislav Štefánik, Mladé Letá, Bratislava 1968 alebo ďalšie vydania
- VARSÍK, Milan: Milan Rastislav Štefánik, Biofond OVD, Bratislava 1990
- ŠTVRTECKÝ, Štefan: Náš Milan Rastislav Štefánik, Smena, Bratislava 1990
- RUŠIN, Vojtech: Astronóm Milan Rastislav Štefánik, Veda, Bratislava 2009
- ČENGEL - SOLČANSKÁ , Mariana: Generál M. R. Štefánik, Ikar, Bratislava 2018
- ĎURICA, Milan: Milan Rastislav Štefánik vo svetle talianskych dokumentov, THB, Bratislava 1998
- KOVÁČ, Dušan: Štefánik a Janin – príbeh priateľstva, Dilema, Bratislava 2001
- KELE, František – MUSIL, Miroslav: Návraty do Polynézie : po Štefánikových stopách, 2. vyd., Eko- konzult, Bratislava 2009.
- LEIKERT, Jozef : Osobnosti Slovenska I. a II. diel. Vydavateľstvo Príroda Bratislava 2010
- KOVÁČ, Dušan a kol. : Muži deklarácie, vydavateľstvo: VEDA Bratislava 2000
- KOVÁČ, Dušan – KOWALSKÁ, Eva – ŠOLTÉS, Peter a kol. Spoločnosť na Slovensku v dlhom 19. storočí. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava : 2015
- KOVÁČ, Dušan (vedúci autorského kolektívu) Slovensko v 20. storočí. Na začiatku storočia 1901 – 1914. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava 2004
- FERENČUHOVÁ, Bohumila – ZEMKO, Milan (vedúci autorského kolektívu) : Slovensko v 20. storočí. V medzivojnovom Československu 1918 – 1939. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava 2012

Poznámka: Uvedená literatúra nie je povinnou literatúrou, dáva možnosť výberu. Predstavuje možnosti rozšírenia vedomostí.